

Stanovisko k účinkům doručení dokumentu v případě, že je dodán do jiné datové schránky, k níž má adresát dokumentu přístup, a k účinkům úkonů osoby činěných datovou schránkou jiného držitele či jiného statusu osoby

K účinkům doručení dokumentu v případě, že je dodán do jiné datové schránky, k níž má adresát dokumentu přístup

V souvislosti s existencí vícera kategorií a subkategorií datových schránek subjektů, u kterých právo konstituuje pluralitu statusů, byť reálně se jedná o jeden subjekt, vzniká otázka, zda lze považovat za doručený dokument, který byl dodán do datové schránky vztahující se k jinému statusu tohoto subjektu, než jehož se týká doručovaný dokument. Tato situace je typická zejména pro fyzické osoby, které jsou současně podnikajícími fyzickými osobami, a které disponují datovou schránkou fyzické osoby a jednou či více datovými schránkami podnikající fyzické osoby. Uvedenou otázku lze rozšířit i o problematiku účinků doručení fyzické osobě či podnikající fyzické osobě, je-li dokument, který se jí týká, dodán do datové schránky právnické osoby či orgánu veřejné moci, v němž působí. Týká se to zejména advokátů, kteří vykonávají advokátní činnost jako společníci obchodní společnosti.

Domníváme se, že faktorem výrazně determinujícím závěry o účincích doručení je již zmíněná existence více kategorií a subkategorií datových schránek a kreaace přechodného období, po které se některým subjektům určité kategorie datových schránek zřizují výlučně fakultativně (advokáti a daňoví poradci). Kategorizace datových schránek implikuje požadavek zákonodárce na důsledné rozlišování adresáta, respektive jeho statusu podle charakteru zasílaného dokumentu. Zákonodárce tedy usiloval o to, aby např. dokument adresovaný osobě jako advokátovi byl zaslán do datové schránky podnikající fyzické osoby – advokáta, nikoliv do datové schránky fyzické osoby zřízené této osobě, případně do datové schránky obchodní společnosti vykonávající advokacii (tj. do datové schránky právnické osoby).

Možno tedy konstatovat, že doručování dokumentu, který se týká adresáta, respektive jeho konkrétního statusu, prostřednictvím datové schránky jiného subjektu, respektive datové schránky týkající se jiného statusu adresáta je z hlediska zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, věc velmi nežádoucí. Může být hodnocena jako nesprávný úřední postup. Nelze však jednoznačně tvrdit, že doručení prostřednictvím jiné kategorie datových schránek (míně vznik právních účinků doručení) není možné, a to jak s ohledem na jiné právní předpisy (zejména procesní), tak i na judikaturu.

Co se týče jiných právních předpisů, je nutno upozornit na fakt, že některé z nich rozšiřují možnosti či účinky doručení jak „teritoriálně“ (např. § 20 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, stanoví, že fyzické osobě lze doručit, kdekoliv bude zastížena), tak i „personálně“ (např. § 20 odst. 6 zákona č. 500/2004 Sb. či § 50a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, určuje okruh osob oprávněných přebírat zásilky za advokáty, daňové poradce apod.). Obdobně hovoří i judikatura (a doktrína), když opakovaně deklaruje, že písemný projev vůle adresátovi dojde (je doručen) v okamžiku, kdy se dostane do sféry jeho dispozice, tedy jakmile nabude adresát objektivní možnost seznámit se s jeho obsahem, přičemž není nezbytné, aby se adresát s obsahem skutečně seznámil; dostačuje, že měl objektivně možnost seznat jeho obsah (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 442/2003 ze dne 15. ledna 2004).

Domníváme se, že „rozšiřující“ účinky citovaných právních předpisů na doručování datovými schránkami může eliminovat ustanovení § 17 odst. 1 věty poslední

zákona č. 300/2008 Sb., které stanoví, že doručuje-li se způsobem podle tohoto zákona, ustanovení jiných právních předpisů upravující způsob doručení se nepoužijí.

Klíčovou úlohu tak při řešení otázky účinků doručení sehrává stávající judikatura a její závěry stran doručení písemného úkonu v okamžiku, kdy se úkon dostane do sféry osobní dispozice jeho adresáta. Za tuto situaci lze považovat stav, kdy je dokument dodán do datové schránky téhož subjektu, byť se týká jiného statusu tohoto subjektu. Konkrétně jde např. o situaci, kdy je dokument adresovaný osobě jako advokátovi dodán do jiné datové schránky této osoby, např. do datové schránky fyzické osoby. Lze mít za to, že s ohledem na takřka „absolutní“ dispozici s takovou datovou schránkou ze strany adresáta dokumentu nelze akceptovat závěr o tom, že k doručení dokumentu nemůže dojít. Obzvláště je to zřejmé v případě, kdy se do datové schránky, kam byl dokument dodán, přihlásí přímo adresát dokumentu. Na druhé straně není možné přiznat účinky doručení za stejných podmínek, jaké platí pro doručení do „správné“ datové schránky. Vyjdeme-li z již zmiňované judikatury a doktríny ohledně doručení písemného úkonu v okamžiku, kdy se úkon dostane do sféry osobní dispozice jeho adresáta, účinky doručení nastanou u dokumentu dodaného do datové schránky téhož subjektu, byť se týká jiného statusu tohoto subjektu, pouze v případě, kdy se do této datové schránky přihlásí přímo adresát dokumentu. Účinky doručení dokumentu však nenastanou v případě, kdy se do datové schránky, kam byl dokument dodán, přihlásí jiná osoba než adresát dokumentu. Rovněž je vyloučeno, aby k doručení dokumentu došlo fikcí podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. Právě uvedené závěry stran účinků doručení dokumentu dodaného do datové schránky téhož subjektu, byť se týká jiného statusu tohoto subjektu, potvrdil poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu ve svém závěru č. 86 ze dne 14. prosince 2009.

Naopak situaci, kdy by dokument byl doručen do datové schránky jiného subjektu, než kterému je určen, byť by adresát byl k tomuto subjektu v nějakém užším vztahu (např. pracovněprávním, jako společník), již nelze považovat za případ, kdy se dokument dostane do sféry osobní dispozice jeho adresáta. To platí i v případě, kdyby adresát patřil mezi osoby oprávněné k přístupu do datové schránky, kam byl dokument zaslán, neboť tato datová schránka již v jeho takřka „absolutní“ dispozici není (osoba oprávněná k přístupu do datové schránky o tomto oprávnění nerozhoduje). Pro ilustraci by šlo např. o zaslání dokumentu určenému advokátovi, který je společníkem či zaměstnancem obchodní společnosti vykonávající advokacii, do datové schránky této společnosti.

Otázku účinků doručení dokumentů v případě, je-li dokument dodán do jiné datové schránky, lze tedy uzavřít s tím, že za okolností uvedených výše může k doručení dokumentu dojít. Opětovně je však nutno zdůraznit, že užití jiné datové schránky je nežádoucím postupem, který by se neměl stát pravidlem a který může být důvodem soudního přezkumu.

K účinkům úkonů osoby činěných datovou schránkou jiného držitele či jiného statusu osoby

Pluralita kategorií a subkategorií datových schránek vyžaduje i zkoumání účinnosti úkonů subjektů učiněných prostřednictvím datové schránky jiného subjektu, respektive datové schránky vztahující se k jinému statusu tohoto subjektu, než kterého se týká činěný úkon. Pro ilustraci např. advokát učiní advokátní úkon namísto datové schránky podnikající fyzické osoby – advokáta prostřednictvím své datové schránky fyzické osoby nebo datové schránky advokátní kanceláře.

Je nutno zdůraznit, že zákon č. 300/2008 Sb. je postaven na filozofii, že datové schránky slouží k činění úkonů svých držitelů. Nemají být prostředkem pro činění úkonů jinými subjekty. Přes tuto skutečnost však nelze takovéto úkony považovat

automaticky za neúčinné, je-li judikaturou i doktrínou požadováno nahlížet na každý úkon (podání) materiálně.

V této souvislosti je nutno připomenout ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb. stanovící, že úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 zákona nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.

Tato podmínka je podle našeho názoru splněna i v případě, kdy úkon vztahující se k jednomu statusu učiní subjekt prostřednictvím datové schránky vztahující se k jinému statusu téhož subjektu (např. advokát učiní advokátní úkon namísto datové schránky podnikající fyzické osoby – advokáta prostřednictvím své datové schránky fyzické osoby), nikoliv však už v případě, užije-li datovou schránku jiného subjektu (např. advokát učiní advokátní úkon namísto datové schránky podnikající fyzické osoby – advokáta prostřednictvím datové schránky advokátní kanceláře.

V druhém z uvedených příkladů by úkon pro absenci podpisu neměl všechny požadované náležitosti a bylo by nutno postupovat podle ustanovení procesních předpisů upravujících institut podání, případně vady podání (Např. v případě podání vůči správnímu orgánu by bylo nutné takto učiněné podání do 5 dnů potvrdit, popřípadě doplnit listinnou formou, ústně do protokolu či elektronicky s využitím zaručeného elektronického podpisu nebo správné datové schránky, aby bylo perfektní. Nemá-li podání předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, správní orgán pomůže podateli nedostatky odstranit nebo jej vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu). Je-li však úkon učiněný prostřednictvím cizí datové schránky opatřen zaručeným elektronickým podpisem subjektu činícím úkon a splňuje-li další požadavky právních předpisů na tento úkon, pak byť je učiněn prostřednictvím cizí datové schránky, je materiálně perfektním.

S faktem, že je úkon, který jinak vyhovuje všem požadavkům stanovených právními předpisy, učiněn prostřednictvím cizí datové schránky právní řád nespojuje jeho neúčinnost. Je však nutno zdůraznit, že provedení úkonu pomocí datové schránky jiného subjektu je věcí krajně nežádoucí. I v tomto případě je popírána kategorizace datových schránek činěná zákonem č. 300/2008 Sb., vedle toho dochází k znepřehledňování úkonů prováděných vůči orgánům veřejné moci pro tyto orgány, reakce informačního systému datových schránek ohledně doručení dokumentu obsahujícího úkon jsou odesílány do datové schránky, jejíhož držitele se de facto netýkají apod.